

3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № 959-XII : станом на 15 лип. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

4. Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання : Закон України від 20.02.2003 № 549-IV : станом на 15 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/549-15#Text>

5. Про затвердження переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2000 № 1171 : станом на 28 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1171-2000-p#Text>

6. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10.04.2014 № 1197-VII : станом на 1 серп. 2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1197-18#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-58>

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ ПРО ПЕРЕВЕЗЕННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Леженко Олександр Сергійович

курсант

Військово-юридичного інституту

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Рибицька Олена Миколаївна

*викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи
Військово-юридичного інституту*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Метою доповіді є дослідження про особливості цивільно-правових договорів про перевезення у Збройних силах України, а також особливостей, пов'язаних із специфікою військових перевезень.

У статті 909 Цивільного кодексу України закріплено загальне визначення договору перевезення вантажу: за даним договором одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною

(відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату [1, с. 936].

Тобто ця стаття узагальнює для всіх цивільно-правових договорів про перевезення, у тому числі Збройних силах України.

Договір перевезення вантажу є двостороннім (кожна зі сторін набуває за договором прав і обов'язків), реальним (вважається укладеним з моменту передачі вантажу транспортній організації) та відплатним (за перевезення вантажу його відправник або одержувач зобов'язаний сплатити).

Відповідно до статті 307, Вантажовідправник і перевізник у разі необхідності здійснення систематичних впродовж певного строку перевезень вантажів можуть укласти довгостроковий договір з попереднім ухваленням з міністерством оборони України, за яким перевізник зобов'язується у встановлені строки приймати, а вантажовідправник – подавати до перевезення вантажі у погодженому сторонами обсязі [2, с. 317].

На відміну від цивільних перевезень, у договорах про перевезення вантажу зазначено що на стороні одержувача виступає військова частина або підрозділ, а перевізником може виступати юридична або фізична особа.

Вантажовідправник (військова частина або підрозділ) формує запит на перевезення вантажу, вказуючи тип вантажу, обсяги, строки та маршрут перевезення. Потім обирається перевізник серед державних або приватних транспортних компаній, які відповідають вимогам безпеки та законодавства.

Відправником вантажу (вантажовідправником) є фізична чи юридична особа, яка подає вантаж для перевезення (іноді виступає інша військова частина).

Одержувачем вантажу (вантажодержувачем) є військова частина зазначена в документі на перевезення вантажу, яка за дорученням вантажовідправника приймає вантаж і заповнює перевізні документи в пункті призначення.

Відповідно до статті 308 Вантаж до перевезення приймається перевізниками залежно від виду транспорту та вантажу в місцях загального або незагального користування [2, с. 318].

Відповідальність перевізника за збереження вантажу виникає з моменту прийняття вантажу до перевезення. Вантажовідправник зобов'язаний підготувати вантаж до перевезення з урахуванням необхідності забезпечення транспортабельності та збереження його в процесі перевезення і має право застрахувати вантаж у порядку, встановленому цим законодавством [2, с. 318].

У разі якщо для здійснення перевезення вантажу законодавством або договором передбачено спеціальні документи (посвідчення), які підтверджують якість та інші властивості вантажу, що перевозиться, вантажовідправник зобов'язаний передати такі документи перевізникові разом з вантажем [2, с. 318].

Процес підготовки проєкту договору являє собою що, юридична служба має право готувати текст договору на основі нормативно-правових актів, включаючи умови оплати, відповідальності сторін, строків перевезення та забезпечення безпеки. За необхідності у договорі уточнюються умови перевезення, тарифи, маршрут, специфіка перевезення вантажів військового призначення [3, с. 18].

Юридична служба перевіряє відповідність проєкту договору вимогам чинного законодавства, зокрема нормам Цивільного та Господарського кодексів України, і внутрішнім документам ЗСУ [3, с. 15].

Відділ фінансового забезпечення військової частини перевіряє правильність визначення вартості перевезення, відповідність витрат затвердженому бюджету. Відмінність фінансування у цивільних договорів від фінансування у Збройних Силах полягає у тому що військові частини фінансуються за рахунок держави. У той час як у цивільних договорах витрати покриваються за рахунок сторін або замовників послуг.

Після погодження усіма відповідними службами проєкт договору передається командирі військової частини для остаточного затвердження. Командир перевіряє, чи відповідає договір завданням частини та інтересам ЗСУ.

У разі перевезення спеціальних вантажів (зброї, боєприпасів, секретної документації) договір може потребувати погодження з Генеральним штабом, Командуванням сил логістики або іншими відомствами що уповноваженні про особливі вантажі [3, с. 14].

У разі порушення зобов'язань однією зі сторін, сторони несуть відповідальність, встановлену за письмовою домовленістю між ними, якщо інше не передбачено законом. Цивільний кодекс України визначає лише загальні умови відповідальності перевізника, вантажовідправника і вантажоодержувача за порушення зобов'язань, що випливають з договору перевезення вантажу. У разі порушення відправника тобто фізичною особою (юридичною особою, або військовою частиною), військові юристи в обличчі військової частини має право провести претензійну роботу по відношенню до неї [3, с. 20].

У підсумку, можна сказати що цивільно-правові договори про перевезення у Збройних Силах України мають особливості, які відрізняють їх від звичайних комерційних перевезень. Основна мета таких договорів – забезпечення ефективного, безпечного та

оперативного транспортування особового складу, озброєння, техніки та матеріальних ресурсів для виконання завдань оборони держави.

Література:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 Документ 436-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20241115>
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1147>
3. Наказ Міністерства оборони України від 16.05.2016 № 259 Питання юридичної служби URL: https://www.mil.gov.ua/content/gsc_orders/MOU2016_259.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-59>

ОХОРОНА І ЗАХИСТ ПРАВ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Магурін Дмитро Олегович

курсант

Військово-юридичного інституту

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Рибицька Олена Миколаївна

викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи

Військово-юридичного інституту

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Забезпечення національної безпеки України в умовах війни з Росією вимагає ефективного функціонування оборонної сфери, ключовим елементом якої є належне регулювання договірних зобов'язань Міністерства оборони України (далі – МОУ). Договірні зобов'язання МОУ охоплюють широкий спектр відносин: постачання зброї, надання логістичних послуг, виконання будівельних робіт, закупівля обладнання тощо.

У сучасних умовах ефективний захист прав МОУ в цих правовідносинах набуває першочергового значення. Військова агресія